

Cải thiện thực hành vệ sinh tay trong chăm sóc y tế

Bs Phan Thị Hằng
Khoa KSNK

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Mục tiêu

1. Tại sao phải vệ sinh tay?
2. Bàn tay NVYT bị nhiễm bẩn như thế nào?
3. Chỉ định vệ sinh tay
4. Rào cản của thực hành vệ sinh tay
5. Cách khắc phục các rào cản

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Định nghĩa

- Vệ sinh tay (Hand hygiene): danh từ chung
- Rửa tay thường qui (Handwashing)
 - nước + xà phòng thường
- Rửa tay khử khuẩn (Antiseptic handwash)
 - nước + xà phòng có chất diệt khuẩn
- Chà tay với hợp chất có cồn (Alcohol-based handrub)
- Rửa tay phẫu thuật (Surgical hand hygiene/antiseptics)
 - nước + xà phòng diệt khuẩn phổ rộng / hợp chất có cồn

Guideline for Hand Hygiene in Health-care Settings. MMWR 2002; vol.51, no. RR-16
Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Tại sao phải vệ sinh tay trong chăm sóc y tế?

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Bạn có biết con đường lây nhiễm thường gặp nhất của nhân viên y tế?

- a) Tay của nhân viên y tế khi nhiễm bẩn
- b) Lưu thông không khí trong bệnh viện
- c) Sự phơi nhiễm của bệnh nhân với môi trường nhiễm khuẩn (vd, giường, ghế, bàn, sàn)
- d) Dùng chung vật dụng không xâm lấn (vd: ống nghe, băng quấn đo hu bệnh nhân)

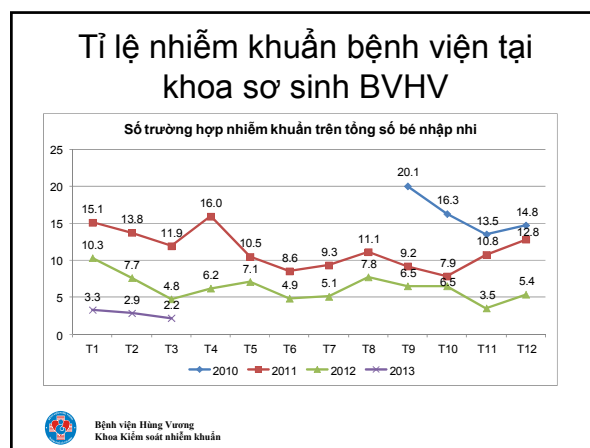
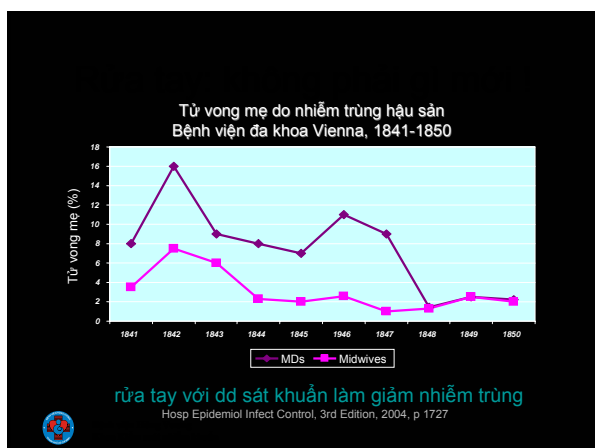
Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Tại sao phải vệ sinh tay?

- Con đường lây nhiễm thường gặp nhất của nhiễm khuẩn trong chăm sóc y tế thông qua bàn tay NVYT
- Hàng năm có đến 2 triệu bệnh nhân tại Mỹ bị NKBV, có đến 90000 bn chết vì NKBV
- Khoa nhi BVHV, có 5385 bé nhập khoa nhi, có 600 bé bị NKBV, có 109 bé tử vong có liên quan đến NKBV (2011)
- BVHV, có gần 18000 cas mổ sanh và hơn 4000 cas mổ phụ khoa, có 185 ca nhiễm khuẩn vết mổ (2011)

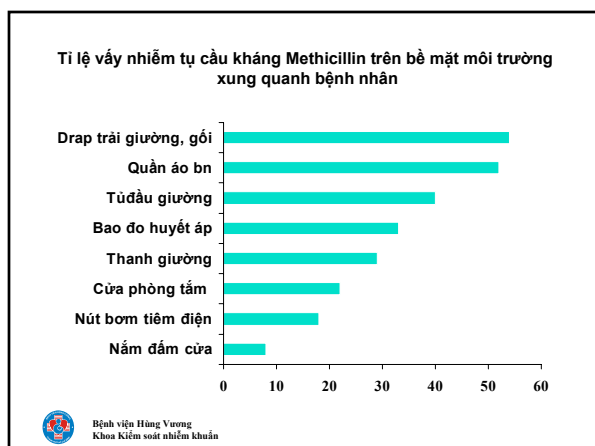
Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Lợi ích kinh tế
Đơn vị: 1000 đồng

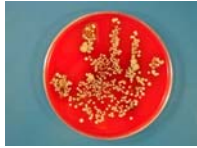
	5/2010-4/2011	5/2011-4/2012	Lợi ích kinh tế
Nhiễm khuẩn vết mổ	247	146	
Chi phí tăng thêm	1,235,000	730,000	505,000
Nhiễm khuẩn sơ sinh	986	454	
Chi phí tăng thêm	6,902,000	3,178,000	3,724,000
Tổng cộng			4,229,000

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Vấy nhiễm bàn tay

- Có thể nhiễm 100-1000 khuẩn *Klebsiella* spp. khi chăm sóc sạch
- Khả năng vấy nhiễm càng tăng theo thời gian: cứ mỗi 2 phút tay NVYT nhiễm thêm 100 khuẩn
- Mang găng trong chăm sóc thường quy chỉ giúp làm giảm phân nửa số lượng VK vấy nhiễm trên bàn tay:
- Vẫn còn thấy cấy nhiễm VK sau tháo găng (sau thay tã, tiếp xúc với dịch tiết đường hô hấp)

Đĩa cấy cho thấy tăng trưởng vi khuẩn sau 24 giờ ĐĐ đặt tay lên đĩa cấy

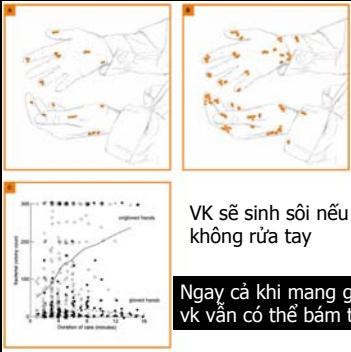
Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

VK vẫn còn nếu rửa tay không đúng cách

WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care, 2009

Tay NVYT sau tiếp xúc bn

VK sẽ sinh sôi nếu không rửa tay

Ngay cả khi mang găng, vk vẫn có thể bám trên tay NVYT

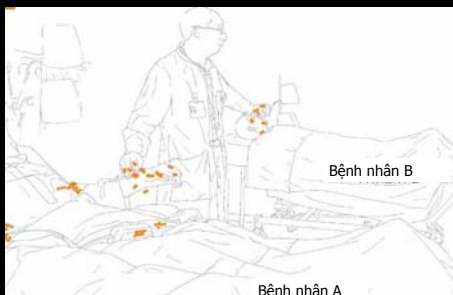
WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care, 2009

Cơ chế lây nhiễm chéo

WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care, 2009

Cơ chế lây nhiễm chéo

Cơ chế nhiễm khuẩn chéo

Cơ chế nhiễm khuẩn chéo

Mục đích của rửa tay là gì?

Mục đích của rửa tay

- Loại bỏ những vấy bẩn thấy được (máu, dịch tiết, chất thải, mồ hôi, ...)
- Loại bỏ vi khuẩn tạm trú
- Giảm vi khuẩn thường trú
- Nguyên tắc: ở mức tối thiểu, rửa tay
 - trước bất kỳ hành động nào có thể đưa VK vào người bn
 - sau bất kỳ hành động nào mà tay có thể bị nhiễm VK

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Khi nào cần phải rửa tay?

Chỉ định sát khuẩn tay

- Rửa tay bằng xà phòng và nước khi
 - Thấy bẩn rõ hoặc thấy có máu/dịch tiết **IB**
 - Sau đi vệ sinh **II**
 - Nếu nghi ngờ nhiễm vsv có bào tử (*Clostridium difficile*...) **IB**

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

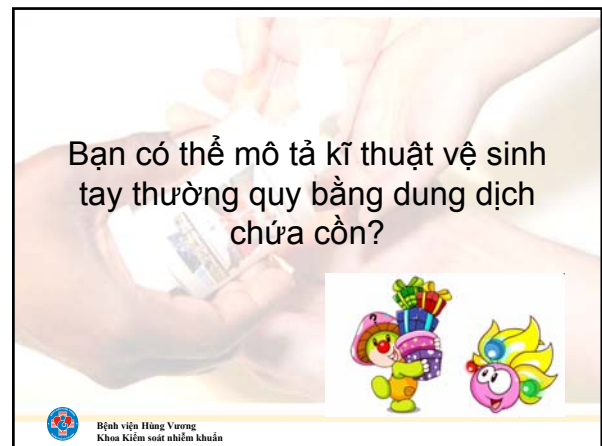
Chỉ định sát khuẩn tay

- Dùng dd sát khuẩn tay nhanh chứa cồn cho việc sát khuẩn tay thường quy, nếu tay không bẩn rõ **IA**
 - Sau tháo găng vô khuẩn (II) hoặc găng sạch (IB)
 - 18% (KTC95%: 5-82%): găng có lỗ thủng nhỏ sau pt
 - 80% PTV không nhận ra
 - Sau mổ 2 giờ, 35% găng PT bị thủng
 - Trước khi phát thuốc hoặc chuẩn bị thức ăn cho bn **IB**
 - Trước khi di chuyển từ vùng chăm sóc có nguy cơ lây nhiễm sang vùng chăm sóc khác trên cùng 1 bệnh nhân **IB**

Kraijl N, Bée M, Hofmann F. Surgical gloves – how well do they protect against infections?, in German, Gesundheitswesen, 1999, 61:398–403.

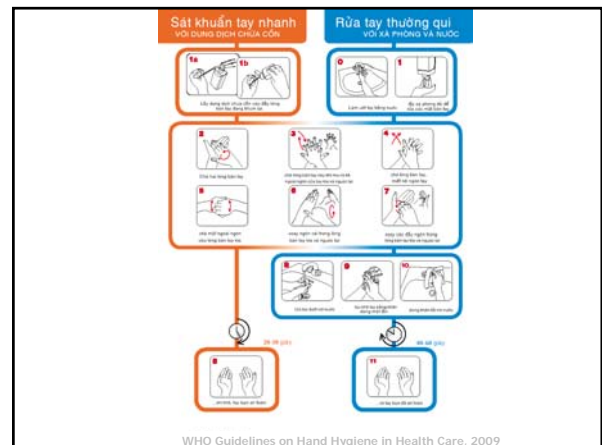
Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Kỹ thuật vệ sinh tay

- Chà tay với hợp chất có cồn (handrub)
 - Đổ dd rửa vào lòng 1 bàn tay, chà xát 2 tay cho đến khi khô
 - Thể tích dd rửa: theo nhà sản xuất

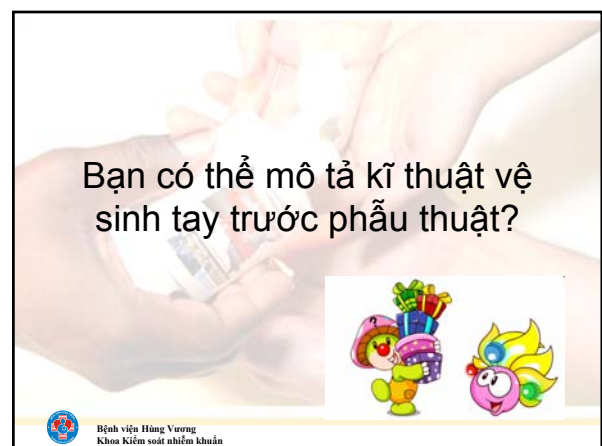
WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care, 2009
Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Kỹ thuật vệ sinh tay

- Rửa tay phẫu thuật (Surgical hand hygiene/antiseptis)
 - Dùng xà phòng diệt khuẩn/hợp chất có cồn
 - Xà phòng diệt khuẩn: chà bàn tay và cẳng tay, thời gian: 2-5 phút theo khuyến cáo của nhà sản xuất
 - Hợp chất có cồn: rửa tay và cẳng tay với xà phòng thường + chà tay với hợp chất có cồn theo khuyến cáo của nhà sản xuất

WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care, 2009
Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Rửa tay phẫu thuật

Chà từng bên của từng ngón tay, giữa hai ngón tay và mặt lòng và mặt lưng bàn tay trong 2 phút.

Tiến hành chà cánh tay, luôn giữ bàn tay cao hơn cánh tay

Rửa từng bên cánh tay từ cổ tay đến khuỷu tay trong 1 phút

Rửa lặp lại cho cánh tay và bàn tay còn lại, giữ bàn tay luôn cao hơn khuỷu tay, nếu tay chạm vào vật khác phải chà, rửa vùng nhiễm bẩn ít nhất trong 1 phút

Rửa lại bàn tay và cánh tay với nước bằng cách rửa theo 1 chiều từ ngón tay đến khuỷu tay

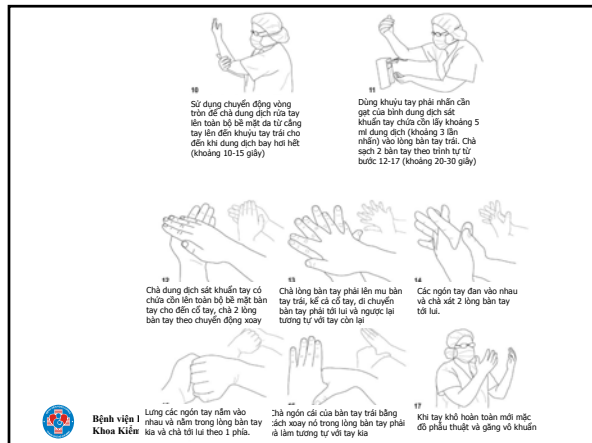
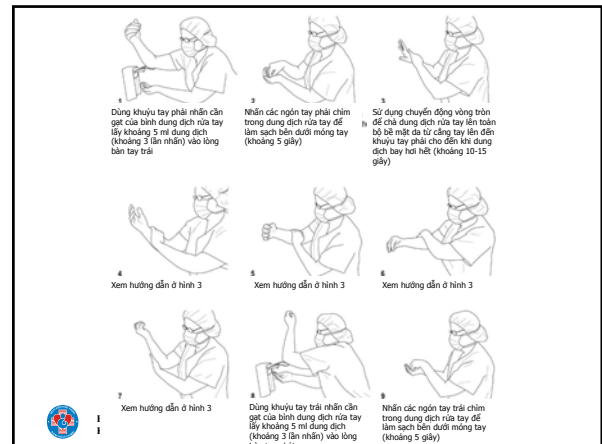
Vào PM, tư thế bàn tay đưa lên cao

Trong lúc chà tay không nên để bắn tóe nước vào áo đang mặc

Lau khô bàn tay và cánh tay bằng kỹ thuật vô khuẩn trước khi mặc áo và mang găng

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Rào cản thực hành vệ sinh tay

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Bạn có biết lí do chính khiến NVYT BVHV không vệ sinh tay?

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Lí do không tuân thủ rửa tay

Lí do không tuân thủ rửa tay thường quy	Số TH	%
Đồng nghiệp và cấp trên không tuân thủ	11	3
Ít có nguy cơ nhiễm bệnh từ BN	11	3
Thời gian tiếp xúc BN ngắn	34	9
Quên, không nghĩ đến	52	14
Đã mang găng	60	17
Thiếu XP, khăn lau tay	66	18
Thiếu bồn rửa tay	74	20
XP gây ngứa và khô da	126	35
Quá bận, không đủ thời gian	170	47
DDSK có mùi khó chịu	153	42

Thời gian dùng để rửa tay

Đối với 1 ca làm việc 8 giờ

- Rửa tay với nước và xà phòng: 56 phút
 - Mỗi giờ rửa tay 7 lần, mỗi lần 1 phút
- Hợp chất có cồn: 18 phút
 - Mỗi giờ rửa tay 7 lần, mỗi lần 20 giây
- Hợp chất có cồn làm giảm đáng kể thời gian rửa tay

Voss A and Widmer AF, Infect Control Hosp Epidemiol 1997;18;205-208.

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Thời gian rửa tay bằng dung dịch sát khuẩn tay nhanh chứa cồn là bao lâu?

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Bạn có biết

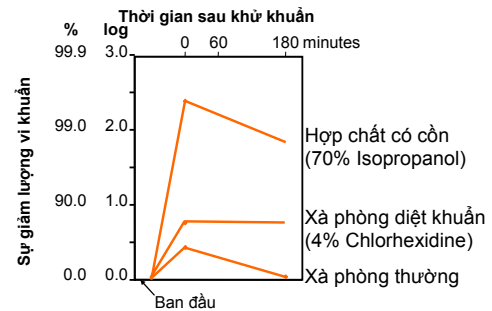
Phương pháp vệ sinh tay nào hiệu quả hơn trong việc diệt khuẩn?

1. Xà phòng diệt khuẩn và nước
2. Dung dịch sát khuẩn tay nhanh có cồn

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Hiệu quả diệt khuẩn các chế phẩm

Hosp Epidemiol Infect Control, 3rd Edition, 2004, p 1738
Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Hiệu quả diệt khuẩn các chế phẩm

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

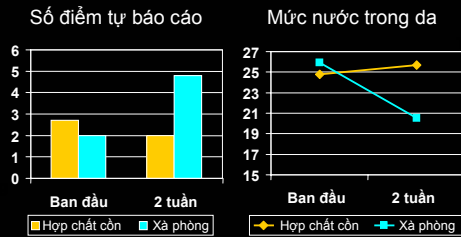
Phương pháp vệ sinh tay nào ít làm tổn thương da tay của bạn?

1. Xà phòng và nước
2. Dung dịch sát khuẩn tay nhanh có cồn

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Ảnh hưởng của hợp chất có cồn lên tình trạng da

Boyce J, Infect Control Hosp Epidemiol 2000;21(7):438-441.

Khắc phục khô, nứt da

- Chọn dung dịch sát khuẩn tay ít gây dị ứng
 - Có thể đổi sang dung dịch sát khuẩn tay nhanh khác nếu bị dị ứng II
- Hạn chế những thực hành sai
 - Nên mang găng khi tay khô sau chà tay với dd sát khuẩn tay nhanh chứa cồn IB
 - Không rửa tay bằng xà phòng và nước trước và sau khi chà tay bằng dd có cồn II
- Có thể dùng thêm kem dưỡng da IA

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Tại sao dung dịch sát khuẩn tay nhanh chứa cồn lại thông dụng?

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Các lợi ích khi rửa tay dùng hợp chất có cồn

1. Ít tốn thời gian hơn
2. Hiệu quả hơn so với rửa tay với xà phòng
3. Giảm vi khuẩn trên tay nhiều hơn
4. Cải thiện tình trạng da tay
5. Dễ tiếp cận hơn so với dùng bồn rửa

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Tôi có thể mang hai găng, thay găng ngoài và rửa găng?

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Tôi có thể rửa găng?

Không nên, vì

1. Bằng chứng của việc rửa găng ko hiệu quả, gây nên dịch nhiễm MRSA do tái sử dụng găng
2. Găng có thể có những lỗ thủng vi thể, vì vậy, vi khuẩn vẫn có thể lây nhiễm tay
3. Rửa găng làm cho cồn có thể tương tác với latex, dễ làm rách, thủng găng hơn
4. Mang găng tay thường xuyên làm không thoát mồ hôi, tạo môi trường ẩm ướt là điều kiện thuận lợi cho vi khuẩn phát triển trên da tay và dễ tổn thương da tay

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Bạn thường rửa tay sau khi tháo găng?

1. <5 %
2. 5 - 29%
3. 30 - 49%
4. 50 - 69%
5. 70 - 95%
6. >95%

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Remember: Wash Your Hands

After Removing Gloves

Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Bạn có rửa tay sau khi **chỉ chạm** vào bề mặt các đồ vật trong phòng bn?

1. <5 %
2. 5 - 29%
3. 30 - 49%
4. 50 - 69%
5. 70 - 95%
6. >95%

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Nhưng tôi không chạm vào bn, tại sao tôi phải vệ sinh tay?

- Vi khuẩn có thể sống sót nhiều ngày trên các vật dụng chăm sóc bn và các bề mặt
- Các bề mặt trong khu vực chăm sóc bệnh nhân bao gồm: thanh giường, bơm tiêm điện và bàn phím máy tính thường vấy nhiễm vi khuẩn
- Cần thiết thực hành vệ sinh tay sau khi rời khỏi phòng ngay khi bạn chỉ cần chạm vào dụng cụ chăm sóc bn hoặc các bề mặt xung quanh bệnh nhân

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Sử dụng găng đúng cách như thế nào?

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Sử dụng găng đúng cách như thế nào?

- Mang găng sạch mới trước khi tiếp xúc với vùng da không nguyên vẹn hoặc với niêm mạc
- Mang găng khi tiếp xúc với dịch cơ thể hoặc đồ vật bị vấy nhiễm
- Tháo găng sau khi chăm sóc bn, không mang một đôi găng tiếp xúc với nhiều bn
- Không được tái sử dụng găng hoặc rửa găng
- Đừng quên vệ sinh tay sau khi tháo găng
- Mang găng không thay thế cho việc rửa tay

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn

Kem dưỡng da tay

- Kem dưỡng da tay giúp phòng ngừa khô và kích ứng da. Chỉ nên sử dụng loại kem dưỡng da tay do BV khuyến cáo.
- Sử dụng kem dưỡng da tay tùy ý làm cho
 - Giảm hiệu quả diệt khuẩn trên bàn tay
 - Gây thủng, rách găng latex
 - Tương tác với dung dịch chứa cồn hoặc dung dịch sát khuẩn hoặc bột talc để tăng nguy cơ kích ứng da

Bệnh viện Hùng Vương
Khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn